

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7CoE/106/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8515201522
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8515201522.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v exekučnej veci oprávneného Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom v Košiciach, na ul. Garbiarskej č. 2, proti povinnému V. M., nar. XX.X.XXXX, bývajúcej v F. č. XX o vymoženie 31,07 eur s prísl., o odvolaní oprávneného proti uzneseniu Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 19.8.2015 č.k. 4Er/178/2015-21 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e uznesenie.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým uznesením žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že v predmetnej exekučnej veci sa vymáha plnenie zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy na základe exekučného titulu, ktorým je rozhodcovský rozsudok.

Po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia súd podľa ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku obligatórne preskúmava žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul čo do ich súladu so zákonom. V tejto fáze posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre vydanie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie sa súd, okrem iného, zaoberá i tým, či k návrhu na vykonanie exekúcie bol pripojený exekučný titul opatrený doložkou vykonateľnosti, či rozhodnutie bolo vydané orgánom s právomocou na jeho vydanie a či rozhodnutie je z hľadísk zakotvených v príslušných právnych predpisoch vykonateľné tak po stránke formálnej, ako aj materiálnej. Vychádza sa pritom z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu.

Uzavretá zmluva, podobne ako aj rozhodcovská doložka upravená vo Všeobecných poisťných podmienkach a osobitné dojednania na konci VPP, sú formulárové listiny, ktorých obsah druhá strana nemá možnosť meniť a ktoré oprávnený v rámci svojej podnikateľskej činnosti používa v prípadoch uzatvárania dohôd rovnakého druhu a neurčitého počtu. Súdu je pritom z úradnej činnosti známe, že mnohí dodávatelia si práve cez rozhodcovské súdy zabezpečujú exekučné tituly, v ktorých sú priznané aj nároky, ktoré všeobecnými súdmi priznávané nie sú, resp. sú rozhodcovskými súdmi priznávané nároky zo zmluvných podmienok, ktoré všeobecné súdy vyhlásili za neprijateľné. Slovenská republika má v zmysle práva EÚ záväzok zabezpečiť, aby nekalé podmienky nezaväzovali spotrebiteľov v záujme zvýšenia kvality života. Značná časť zabezpečenia tohto záväzku spočíva práve na súdoch a ich rozhodovacej činnosti, bez ktorej by sa tento záväzok nemohol dosiahnuť. Súd sa preto zameril na kontrolu exekučného titulu a rozhodcovskej doložky, ktorá bola podkladom pre konanie rozhodcovského súdu berúc do úvahy kritéria, na ktorých je založený inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky a teda či rozhodcovská doložka nespôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Cieľom rozhodcovskej zmluvy je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu arbitrom rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Častokrát sa takáto rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve, prípadne v obchodných podmienkach alebo ide o formulárovú zmluvu pripravenú vopred dodávateľom. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože v krízových situáciách a vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy.

Rozhodcovská doložka bola v danom prípade upravená v časti XV. Všeobecných poistných podmienok. Na konci Všeobecných poistných podmienok je ďalší odsek, kde je v 2. bode predtlačené vyjadrenie o tom, že účastníci poistnej zmluvy súhlasia s riešením sporov v rozhodcovskom konaní podľa časti XV. Všeobecných poistných podmienok a ustanovenie chápu ako rozhodcovskú doložku. Pod týmto prehlásením je podpis povinného.

Z celého znenia Všeobecných poistných podmienok, že aj keď na ich konci je osobitný odsek, ktorý odkazuje na akceptovanie rozhodcovskej doložky upravenej v časti XV. Všeobecných poistných podmienok, je zrejmé, že túto doložku nemohol povinný žiadnym spôsobom ovplyvniť. Táto pritom umožňuje riešenie sporov iba pred rozhodcovským súdom, čo je v zrejmom rozpore s ust. § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka. Navyše táto rozhodcovská doložka podľa názoru súdu značne znevýhodňuje povinného ako spotrebiteľa, a to vzhľadom na možnosť de facto vytvorenia si rozhodcovského súdu, resp. na možnosť oprávneného vybrať si rozhodcu. Takýto spôsob zloženia, resp. určenia rozhodcovského súdu, je ukázkovým príkladom neprijateľnej podmienky. Neprijateľná zmluvná podmienka je aj podmienka, ktorá je objektívne spôsobilá spôsobiť značnú nerovnováhu medzi zmluvnými stranami v neprospech spotrebiteľa bez ohľadu na to, či túto podmienku dodávateľ reálne aj využil alebo nie, resp. či si na jej základe uplatnil nejaké právo alebo nie. Len takýmto spôsobom je možné dosiahnuť, že neprijateľné podmienky nebudú zaväzovať spotrebiteľov. Spotrebiteľ pritom pri uzavretí zmluvy ani nevedel, ktorý rozhodcovský súd by mal vec v prípade sporu prejednávať a ak by si aj chcel uplatniť nejaké nároky voči oprávnenému ako dodávateľovi v rozhodcovskom konaní, z rozhodcovskej doložky mu nevyplývalo, na aký súd by sa mal obrátiť. Zákon síce nevyklučuje možnosť riešenia sporov v rozhodcovskom konaní aj v spotrebiteľských veciach, súd je však toho názoru, že ak má byť rozhodcovská zmluva, resp. doložka, uzavretá so spotrebiteľom právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, a teda ako individuálne dojednaná, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje predovšetkým informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Z predloženej rozhodcovskej doložky nevyplýva, že povinnému sa poskytl jasné a zrozumiteľné informácie, o tom, čo znamená riešenie sporov v rozhodcovskom konaní a aké sú jeho dôsledky. Absentujú v nej akékoľvek informácie o podstatných skutočnostiach a následkoch rozhodcovského konania, ktoré sú potrebné pre naozaj slobodné rozhodnutie spotrebiteľa so znalosťou veci, ako napr. o záväznosti rozhodcovského rozsudku, voči ktorému zväčša nie je prípustný opravný prostriedok v zmysle dvojinštančnosti konania, alebo o tom, že touto dohodou sa riešenie sporov prenáša na súkromnú osobu, ako ani poučenie aspoň o základnom procesnom postupe rozhodcovského súdu a o právach a povinnostiach povinného v prípadnom rozhodcovskom konaní. Je len ťažko si predstaviť rokovanie spotrebiteľa o rozhodcovskej doložke, ak spotrebiteľ nepozná jej obsah, resp. nepozná procesné pravidlá konania pred rozhodcovským súdom. Predkladanie rozhodcovských zmlúv alebo doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže, resp. vôbec nerozumejú, čo je rozhodcovské konanie a prirodzene nevenujú dostatočnú pozornosť tejto časti formuláru, sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov. Takéto postupy je možné označiť za nekalé obchodné praktiky, pričom na tomto nič nemení technika predkladania rozhodcovských zmlúv, resp. doložiek - t.j. či inkorporovanie doložky do všeobecných zmluvných podmienok alebo vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste papiera. Všetky tieto okolnosti uzavretia rozhodcovskej doložky navodzujú dojem, ktorý hraničí až s presvedčením, že oprávnený zámerným použitím prostriedkov, ktoré sami o sebe nie sú zákonom zakázané sa správa síce podľa práva, ale tak, aby zámerne dosiahol výsledok právnu normou nepredvídaný a nežiaduci. Za tohto stavu súd uvedenú rozhodcovskú doložku považoval za neplatnú. Neplatná rozhodcovská zmluva nemohla založiť právomoc rozhodcovského súdu na prejednanie veci.

Z dôsledku uvedeného súd prvého stupňa podľa ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku zamietol žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie oprávnený. Navrhol uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedol, že v konaní o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie bola oprávnenému odňatá možnosť konať pred súdom a došlo k porušeniu ústavného práva oprávneného uvedeného v článku č. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 2 Listiny. Vo vykonávacom konaní, ku ktorému dochádza na základe autoritatívneho a vykonateľného rozhodnutia príslušného orgánu, je predmetom procesnej ochrany od súdu požadovaný a súdom nariadený nútený výkon subjektívneho práva z vykonateľného rozhodnutia, t.j. práva už judikovaného. Exekučný titul musí z hľadiska materiálnej vykonateľnosti obsahovať presnú individualizáciu oprávneného a povinného, presné vymedzenie práva a jemu zodpovedajúcu povinnosť na plnenie a presne stanovenú lehotu na plnenie. Formálnu vykonateľnosť stanovuje právny predpis upravujúci konanie, v ktorom bolo rozhodnutie slúžiace ako exekučný titul vydané, t.j. zákon č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní. Súdny v exekučnom konaní nepreskúmvajú vecnú správnosť rozhodcovského rozsudku, ale len realizujú svoje oprávnenie vyplývajúce zo zákona a to z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Exekučný súd je oprávnený preskúmať, či rozhodcovský rozsudok má nedostatok uvedený v § 40 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 244/2002 Z. z. a teda, či rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom konania na rozhodcovskom súde, alebo či rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní. Objektívna nemožnosť plnenia môže byť právna, faktická alebo odporujúca dobrým mravom. Ďalšie dôvody šetrenia dôvodov predstavujúcich materiálnu stránku exekučného titulu nie sú exekučnému súdu zverené. Ani z judikatúry Súdneho dvora EÚ, konkrétne prípad C-40/08 Asturcom, nemôže exekučný súd čerpať oprávnenie na taký postup, aký zvolil v napadnutom konaní a rozhodnutí. V ods. 36 tohto rozhodnutia Súdny dvor zdôrazňuje, že na zabezpečenie tak stability práva a právnych vzťahov ako aj výkonu spravodlivosti je dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré sa stali konečnými po vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov alebo po uplynutí lehôt stanovených na podanie týchto opravných prostriedkov. Z uvedeného je zjavné, že skúmať ex officio neprijateľnosť zmluvnej podmienky - rozhodcovskej doložky - môže iba taký súd členského štátu, ktorý je na to zmocnený podľa vnútroštátnych procesných pravidiel. Exekučný poriadok takúto právomoc exekučným súdom v uvedenom prípade jednoznačne nepriznáva. Konajúci súd tak flagrantne prekročil svoje právomoci priznané mu zákonom č. 233/1995 Z.z., čím porušil čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. Exekučný súd postupoval v rozpore s Európskym právom, pretože nevyzval oprávneného pred vydaním uznesenia, aby sa k takémuto ex officio prijatému názoru súdu v súlade s O.s.p. vyjadril. Tým zjavne bola porušená zásada kontradiktórnosti konania a odňala sa oprávnenému možnosť konať pred súdom. Exekučný súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná. K takému záveru dospel preto, lebo nesprávne zistil skutkový stav v danej veci. Rozhodcovská doložka nie je súčasťou Všeobecných poistných podmienok, nikdy nebola, ani s nimi nikdy nesplynula. Osobitné zmluvné dojednania, ktorých súčasťou je rozhodcovská doložka, sú jasne oddelené od Všeobecných poistných podmienok a vyžadujú si osobitný podpis. Všeobecné poistné podmienky vo svojej XV. časti obsahujú síce ustanovenia týkajúce sa rozhodcovskej doložky, no tie sa uplatnia iba v prípade, že by poistník podpísal rozhodcovskú doložku, ktorá sa nachádza až za Všeobecnými poistnými podmienkami a to v Osobitných zmluvných dojednaniach. V prípade, ak by poistník nepodpísal osobitné zmluvné dojednania, ktoré obsahujú rozhodcovskú doložku, tak sa na neho XV. časť Všeobecných poistných podmienok vzťahovať nebude. Osobitné zmluvné dojednania môže poistník prijať alebo aj neprijať, má teda k pozícii dve alternatívy a možnosť slobodnej voľby sa pre jednu z nich rozhodnúť. Nie je podstatné, ktorá strana podmienku formulovala, ide tu len o to, že existuje právo oboch strán podmienku individuálne odmietnuť, prijať alebo modifikovať a to v dôsledku ich osobitného dojednania. Podstatné podľa Európskych princípov zmluvného práva je, že rozhodcovská doložka bola predmetom rokovania a teda spotrebiteľovi bola vysvetlená a k podpisu osobitných zmluvných dojednaní došlo práve po osobitnom rokovaní o tejto podmienke, výsledkom ktorej bolo rozhodnutie túto konkrétnu podmienku prijať. Povinnému boli poskytnuté všetky informácie týkajúce sa rozhodcovského konania, a to jasne a zrozumiteľne. Dôkazom túto skutočnosť potvrdzujúcu je záznam o požiadavkách a potrebách klienta, ktorý písomne zachytil činnosť povinného pred uzavretím poistnej zmluvy. Poistná zmluva ako výnimka medzi inými spotrebiteľskými zmluvami má zákonom normovanú aj tzv. predzmluvnú fázu. Táto fáza sprostredkovania poistenia je v danom prípade normovaná zákonom č. 340/2005 Z. z.. Záznam o potrebách klienta, ako výsledok zákonom požadovanej činnosti sprostredkovateľky, je zároveň aj garantom správnosti, pravdivosti jeho obsahu vo vzťahu ku klientovi. Vo vzťahu sprostredkovateľa k znalosti zákona č. 340/2005 Z. z. ako i zákona č. 244/2002 Z. z., platí nevyvrátená právna domnienka o tom, že sprostredkovateľ poistenia tieto

zákony pozná. Uvedené preukazuje aj stanovisko Národnej banky Slovenska k záznamu o potrebách klienta. Rozhodcovská doložka výlučnú právomoc rozhodcovského súdu nezakladá a spotrebiteľ nie je nútený riešiť svoje spory s dodávateľom výlučne v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská doložka obsahuje dohodu zmluvných strán, že spory zo zmluvy sa budú prednostne resp. najprv riešiť v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská doložka v prípade vzniku v sporu nijako spotrebiteľovi nebránila podať žalobu na všeobecný súd. Pri zisťovaní právne významných skutočností sa opomenulo, že po rozhodnutí rozhodcovského súdu sa môžu účastníci domáhať nápravy rozhodnutia rozhodcovského súdu a to na všeobecnom súde. Vyššie uvedená právna argumentácia je jednoznačne podporená v rozhodnutí Súdneho dvora EÚ C-342/13, kde sa uvádza, že národný súd je povinný pri posudzovaní podmienky podľa písmena q) Anexu Smernice Rady č. 93/13/EHS dôsledne verifikovať, či je zámerom spornej klauzuly vylúčiť alebo sťažiť právo spotrebiteľa podať žalobu alebo akýkoľvek iný opravný prostriedok na všeobecný súd. Súdny dvor teda jasne vysvetlil, že rozhodcovská doložka je len vtedy neprijateľná, ak bolo jej úmyslom zbaviť spotrebiteľa po právoplatnom jednostupňovom rozhodnutí v rozhodcovskom konaní, práva podať žalobu alebo akýkoľvek iný opravný prostriedok, napr. žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. V právnom prostredí SR však spotrebiteľia majú prostriedok právnej ochrany po jednostupňovom konaní, a to konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku na všeobecnom súde. Pri rozhodovaní sa úplne a správne nezohľadnil relevantný právny predpis ktorým je Smernica 93/13/EHS. Súd je povinný vykladať ustanovenia o ochrane spotrebiteľa eurokonformne a teda v súlade s cieľom a účelom smernice. Poistné zmluvy sú za istých podmienok, na základe 19. odstavca Smernice Rady č. 93/13/EHS vyňaté spod posudzovania či ide o neprijateľnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve. Táto situácia pri tom môže nastať vtedy ak dojednanie nejakej podmienky v poistnej zmluve vchádza do kalkulácii poistného pre klienta. Rozhodcovská doložka v poistnej zmluve nepodlieha súdnemu prieskumu, lebo je to v priamom rozpore so zámerom smernice. Konanie v danej veci viedol a dokazovanie vykonával nie sudca, ale vyšší súdny úradník, ktorého činnosť pozostávala nielen z preskúmania podkladov podľa § 44 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z., ale aj z toho, že si zhromaždil iné listinné dôkazy. Konštruoval tak skutkový stav na podklade vykonaného dokazovania. Vyšší súdny úradník podľa zákona č. 549/2003 Z.z. o súdnych úradníkoch koná a rozhoduje na základe poverenia sudcu. Medzi jeho kompetenciami uvedenými v zákone sa však nikde neuvádza, že vykonáva aj dokazovanie, to totiž prináleží sudcovi podľa zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich. Takýmto postupom bolo oprávnenému odňaté právo na zákonného sudcu. Z preskúmaného rozhodnutia exekučného súdu nie je zrejмый obmedzený rozsah preskúmania materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu - rozhodcovského rozhodnutia. Napriek tomu, že exekučný súd nedisponuje legitimáciou určovať existenciu, či neexistenciu práva, skúmať podmienky, ktoré predchádzali vzniku exekučného titulu, konštatovať neprijateľnosť zmluvných podmienok, súd prvého stupňa tak v preskúmanom rozhodnutí činí, čo treba odmietnuť, ako nepripustné. Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy. Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie v náleze III.ÚS 119/03-30. Vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a

obranou proti takému uplatneniu. Účelom odôvodnenia uznesenia je predovšetkým preukázať správnosť uznesenia a súčasne, odôvodnenie musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí. Tieto požiadavky napadnuté uznesenie exekučného súdu nespĺňa.

Odvolačný súd v zmysle zásad ust. § 212 O.s.p. preskúmal napadnuté uznesenie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 O.s.p. a zistil, že odvolanie oprávneného nie je opodstatnené.

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia je potrebné poukázať na skutočnosť, podľa ktorej účastníci dňa 2.12.2008 uzatvorili poisťnú zmluvu, pričom jej súčasťou tvorili všeobecné poisťné podmienky. Právna úprava poisťných zmlúv je v Občianskom zákonníku obsiahnutá v ôsmej časti.

Podľa ustanovenia § 52 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy vychádzajúc z tohto ustanovenia je to, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva uzatvorená s oprávneným túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy boli bez akýchkoľvek pochybností Všeobecné poisťné podmienky, ktoré povinný ovplyvniť nemohol, nakoľko boli pripravené už vopred pre veľký počet spotrebiteľov.

Podľa dohodnutej rozhodcovskej doložky (časť XV. Všeobecných poisťných podmienok) sa všetky spory zo zmluvy mali riešiť výlučne v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Takáto zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve alebo vo Všeobecných poisťných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok mohol byť exekučným titulom pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

Za právne bezvýznamné je potrebné označiť tvrdenie o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky v osobitných zmluvných dojednaniach. V týchto osobitných zmluvných dojednaniach si účastníci len opätovne dohodli povinnosť v prípade akéhokoľvek sporu podrobiť sa rozhodcovskému konaniu už raz dohodnutému vo Všeobecných poisťných podmienkach. Z osobitných zmluvných dojednaní nevyplýva, aby v prípade ich nepodpísania povinným mala stratiť platnosť časť XV. Všeobecných poisťných podmienok týkajúca sa rozhodcovského konania. Preto bez ohľadu na to, či by povinný osobitné zmluvné dojednania podpísal alebo nie, jeho povinnosťou vyplývajúcou zo Všeobecných poisťných podmienok bolo podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Takúto duplicitnú úpravu riešenia sporov vo Všeobecných poisťných podmienkach a osobitných zmluvných dojednaniach nemožno označiť inak ako za zavádzajúcu a mätúcu.

V súvislosti s akoukoľvek rozhodcovskou zmluvou je potrebné dodať, že jej cieľom je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Často krát sa rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože pri vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný

záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak stane v súkromnom právnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva rozhodcom vrátane princípu dobrých mravov je plne opodstatnená. Ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná alebo vyplýva zo štandardnej zmluvy a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci, akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces, nedokáže náležite naplánovať, sú plne na mieste.

Rozhodcovskú doložku v predmetnej veci si povinný osobitne nevyjednal, nakoľko táto splyvala s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohol len zmluvu ako celok odmietnuť alebo sa podrobiť všeobecným obchodným podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom.

Občiansky zákonník účinný od 1.1.2008 za neprijateľnú podmienku v ustanovení § 53 ods. 4 písm. r/ považuje aj dojednanie vyžadujúce v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve uzatvorenej po 31.12.2007 alebo vo všeobecných podmienkach inkorporovaných v zmluve, ktorá nebola so spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok mohol byť exekučným titulom. Na iné vyhodnotenie takejto neprijateľnej podmienky nie je dôvod ani u zmlúv uzatvorených pred 31.12.2007. Občiansky zákonník účinný do 31.12.2007 len demonštratívne menoval niektoré neprijateľné podmienky a teda charakter neprijateľných podmienok mohli mať i iné podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Občiansky zákonník s takýmito neprijateľnými podmienkami spôsobujúcimi značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v ustanovení § 53 vždy spája sankciu neplatnosti.

Keďže ustanovenie § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka), išlo o neplatnosť absolútnu, pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Ak teda dojednaná podmienka ukladajúca spotrebiteľovi podrobiť sa rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom je pre jej neprijateľnosť neplatná, pre vykonanie exekúcie chýba základný predpoklad a to právoplatný a vykonateľný exekučný titul. Rozhodcovský súd môže totiž vec v rozhodcovskom konaní prejednať len vtedy, ak medzi zmluvnými stranami bola v súlade s ustanovením § 3 zákona č. 244/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov uzatvorená platná rozhodcovská zmluva o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní. Bez takejto platnej zmluvy majúcej buď formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov), akýkoľvek rozhodcovský rozsudok nemôže byť podkladom pre exekučné konanie.

Nedôvodnými sú i námietky spochybňujúce postup vyššieho súdneho úradníka pri vydávaní rozhodnutia i poukaz na potrebu nariadenia pojednávania v prejednáwanej veci. Ustanovenie § 115 ods. 1 O.s.p. ukladá súdu povinnosť nariadiť pojednávanie iba na prejednanie veci samej, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Uznesenie o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie nie je rozhodnutím vo veci samej, o ktorej by nemohol rozhodnúť vyšší súdny úradník. Navyše z listinných dôkazov vypracovaných a predložených samotným oprávneným (poistná zmluva, všeobecné poistné podmienky a osobitné zmluvné dojednania) bolo možné posúdiť dojednanú rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú. Právne bezvýznamné je i spochybňovanie oprávnenia vyššieho súdneho úradníka vykonávať dokazovanie v prejednáwanej exekučnej veci. Ak zákon č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v ustanovení § 5 umožňuje v občianskom súdnom konaní vyššiemu súdному úradníkovi konať a rozhodovať na základe poverenia sudcu v exekučnom konaní podľa osobitného predpisu, okrem schválenia príklepu súdom, je zrejmé, že v rámci konania a rozhodovania o určitej exekučnej veci musí vyšší súdny úradník vykonať i potrebné dokazovanie umožňujúce mu vo veci rozhodnúť.

Ohľadne tvrdení o nemožnosti skúmania platnosti rozhodcovskej doložky v exekučnom konaní a o prekážke právoplatne rozsúdenej veci vytvorenej exekučným titulom odvolací súd poukazuje na zásadné stanovisko vyslovené Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 24.2.2011 č.k. IV. ÚS 55/11 - 19. V odôvodnení tohto rozhodnutia poukázal na to, že ak Exekučný poriadok v ustanovení § 44 ods. 2 pojednával o skúmaní súladu exekučného titulu so zákonom ako takým (t.j. či už zákonom hmotnoprávneho charakteru alebo zákonom procesnoprávneho charakteru), exekučný súd

mohol exekučný titul preskúmavať aj z hľadiska príslušných hmotnoprávných zákonných ustanovení a nielen z procesného hľadiska. Za neopodstatnenú označil i námietku o znemožnení plnenia vzniknutého zo zmluvy v dôsledku zastavenia exekúcie zo strany štátneho orgánu. Uznesenie o zastavení exekúcie nebráni oprávnenému domáhať sa na príslušnom súde podľa platných procesných predpisov vydania rozhodnutia znejúceho na plnenie dlžnej peňažnej sumy v zmysle zmluvy. Tieto závery Ústavného súdu Slovenskej republiky sú plne akceptovateľné tiež v prejednávanej veci.

Rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Z uzatvorenej rozhodcovskej zmluvy žiadne informácie o rozdieloch medzi riešením sporu pred rozhodcovským súdom a všeobecným súdom nevyplývajú. Oprávnený sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemohol zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech povinného. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov reality praktického života a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka na podrobnej znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Oprávnený ničím právne významným nepreukázal, aby povinnému poskytol jasné a zrozumiteľné informácie o tom, čo znamená výlučné riešenie sporov v rozhodcovskom konaní.

Vzhľadom na vyššie uvedené, odvolací súd postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 219 O.s.p. napadnuté uznesenie v celom rozsahu ako vecne správne potvrdil.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.